

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มาก เพราะมนุษย์ใช้ภาษาในการสื่อความหมายติดต่อทำความเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือของสังคม ช่วยให้คนในสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งใช้ภาษาเดียวกัน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก ความเข้าใจ ตลอดจนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง การมีภาษาประจำชาติจึงนับว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะช่วยทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและก่อให้เกิดความสามัคคี ช่วยให้การเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ สะดวกและรวดเร็ว ทำให้สามารถรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองและรับทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้ ไม่ต้องพึ่งคำบอกเล่าของผู้อื่น สำหรับชนชาติไทย ใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการส่งข่าวสาร การศึกษาเล่าเรียนหรือการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ภาษาไทยยังใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอีกด้วย

ความสำคัญของภาษาไทยอีกประการหนึ่งก็คือ สร้างความสำนึกถึงความเป็นคนไทยและความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523) กล่าวว่า "ชาติต้องมีภาษาของตนเองจะใช้ภาษาของคนอื่นในการติดต่อราชการและกิจการใหญ่ ๆ ของชาติได้อย่างไร การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่ง..." นอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษาทุกฝ่ายได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาไทยในฐานะภาษาของชาติหรือภาษาประจำชาติใช้เป็นสื่อกลางกันทั่วประเทศตั้งแต่ รัชปะนิย นาคทรพรพ (2527) กล่าวโดยสรุปได้ว่าภาษาไทยเป็นสื่อกลาง เสริมสร้างวัฒนธรรม สืบแดงเอกลักษณ์ พิทักษ์เอกราช ประสาทวิทยา พัฒนาความคิด กอบกิจการงาน และประสานสามัคคี

เนื่องจากภาษาไทยมีความสำคัญมากต่อชนชาติตั้งกล่าวแล้ว การรักษาและ สืบทอดภาษาไทยจึงเป็นภาระสำคัญที่คนไทยทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน การจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยรักษาและสืบทอดภาษาไทยให้เจริญก้าวหน้า และ มีความมั่นคงสืบไป การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญมาก หลักสูตรประถมศึกษา จึงเน้นให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย ให้ความรู้ มีทักษะและ เจตคติที่ถูกต้องต่อ การเรียนภาษาไทยอย่างเหมาะสมกับวัยและระดับชั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคตและ เป็นการมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ (กรมวิชาการ, 2521) ในส่วนของจุดประสงค์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดไว้โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษา ทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้ เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล

การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) (กรมวิชาการ, 2533) ได้กำหนดเวลาเรียนภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ไว้ถึงขั้นละ 1,050 คาบ จากเวลาเรียนทั้งหมด 3,000 คาบเวลาต่อปี ซึ่งคิดเป็นเวลาเรียนมีละ 200 วัน จัดเป็นช่วงในระดับชั้นเรียน ที่มีเวลาเรียนวิชาภาษาไทยมากกว่าวิชาอื่น ๆ

ในปัจจุบันเราใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษามาตรฐานของประเทศ โรงเรียนก็ใช้ ภาษามาตรฐานนี้ในการเรียนการสอน คนไทยบางกลุ่มบางหมู่ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรก เมื่อต้องมาใช้ภาษามาตรฐานอีกเป็นภาษาที่สอง จึงก่อให้เกิดปัญหาการใช้ภาษาขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนที่เริ่มเข้าเรียน มักจะมีปัญหาในการเรียน เพราะภาษาแตกต่างจาก ภาษาที่ใช้พูดกับบิดามารดาที่บ้าน ดังที่ พัฒนพร สุทธิยานุช (2524) ได้วิจัยพบว่าในกรณี ที่เด็กใช้สองภาษาเด็กย่อมเคยชินกับภาษาแรกที่เรียกว่าภาษาถิ่นมาตั้งแต่เกิดมากกว่าภาษา ที่สองหรือภาษากลาง ทำให้มีผลต่อการฟัง พูด อ่าน เขียน ในโรงเรียนมาก ซึ่งสอดคล้อง กับ สุไร พงษ์ทองเจริญ และคณะ (2524) ได้ศึกษาปัญหาของเด็กภาคเหนือในการเรียน ภาษาไทยกลางของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คนในอำเภอ จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จากการทดสอบและ

สัมภาษณ์ครูพบว่า ในการสอนครูต้องใช้ภาษาถิ่นอธิบายความหมายของคำศัพท์ เนื่องจากนักเรียนฟังคำอธิบายภาษาไทยกลางไม่เข้าใจ สำหรับตัวนักเรียนแม้จำนวนคำไม่น้อยที่นักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจ ในการพูดและการออกเสียงมักออกเสียงสระและพยัญชนะเสียงภาษาไทยกลางไม่ได้ เช่น เครื่องบิน เป็น เคียงบิน เสียงพยัญชนะที่มีปัญหามากคือเสียงเคี้ยวออกเสียง ร เป็น ล, ฮ และเสียงพยัญชนะประสมออกเสียง ปล เป็น ป และกล เป็น ก สระเสียงเตี้ยที่เป็นปัญหาคือออกเสียง - เป็น -ย และสระประสมออกเสียง -ย เป็น -เสียง -ย เป็น - ทางด้านการเขียนมักใช้สำนวนภาษาถิ่นเหนือเขียน

ประสงค์ ราชณสุข และคณะ (2524) ศึกษาวิจัยปัญหาและวิธีการแก้ไขการพูดภาษาไทยของเด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในจังหวัดกาญจนบุรี ตาก เชียงใหม่ และเชียงราย จำนวน 214 คน ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 100 ของเด็กชาวเขามีปัญหาการพูดไม่ชัดทั้งเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เสียงพยัญชนะที่ออกเสียงไม่ชัด ได้แก่ เสียง ร เสียงควมกล้า ร ล และเสียงตัวสะกด ง น ม ก ค บ เสียงสระที่ออกเสียงผิด ได้แก่ เสียงสระอา เป็น ออ อัว เอือ เป็น เอีย แอ เป็น เอีย อี เป็น แอ อัว เป็นโอสวนเสียงวรรณยุกต์ที่ออกเสียงผิด ได้แก่ เสียงจัตวา เป็น เอก และ โท ซึ่งปรากฏในลักษณะการออกเสียงหนึ่งเป็นอีกเสียงหนึ่ง การเว้นไม่ออกเสียงในคำและการออกเสียงเพี้ยน นอกจากนี้พบอีกว่า เมื่อนักเรียนชาวเขาได้รับการฝึกแก้ไขการพูดภาษาไทยไม่ชัดแล้วนั้น ปัญหาการพูดภาษาไทยไม่ชัดก็ลดน้อยลง

ในเรื่องการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กนั้น แรมสมร อยู่สถาพร (2532) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กได้เรียนภาษาที่สองตั้งแต่เยาว์วัยนั้น ถือเป็นกำไรชีวิตของเด็ก เพราะทักษะทางภาษาที่สองนั้นยังใช้เวลาในการฝึกฝนมากเท่าไร ผู้เรียนก็จะมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษานั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ในวงการสอนภาษาที่สองนั้นเชื่อกันว่า เด็กในวัยต้น ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนภาษาใหม่ ๆ และตัวเด็กเองก็มีความสามารถที่จะเลียนเสียง จดจำคำ วลี และรูปประโยคได้เป็นอย่างดี และในด้านลักษณะธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาที่สอง เด็กในวัย

ค้น ๆ มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ดี และยิ่งเด็กเริ่มเรียนภาษาที่สองในวัยต้น ๆ เพียงไรก็จะสามารถออกเสียงหรือเลียนเสียงภาษาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีโอกาสได้เรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศตั้งแต่เด็กจะสามารถพูดภาษานั้น ๆ ได้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับเจ้าของภาษาที่เดียว

ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่สามารถปรับตัวเข้ากับคนไทยและผสมผสานอยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างสันติ เพื่อให้ชาวเขามีความสำนึกในการเป็นพลเมืองไทย เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง เพื่อให้ชาวเขาเป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ รัฐบาลจึงได้จัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับชาวเขาและส่งเสริมเยาวชนชาวเขาได้รับการศึกษาภาคบังคับ เช่นเดียวกับเยาวชนไทย เรข ทงสวัสดิ์ (2515) กล่าวว่า ชาวเขาแต่ละเผ่ามีภาษาของตนเอง ใช้ในชีวิตประจำวัน เขาไม่ได้ใช้ภาษาไทยเลย ภาษาไทยจึงเท่ากับเป็นภาษาที่สองของชาวเขา เด็กนักเรียนชาวเขาที่เข้าโรงเรียน จึงเกิดปัญหาทางการเรียนการสอน และเรียนได้ไม่ดีเท่ากับเด็กพื้นราบ เนื่องจากต้องใช้แบบเรียนเช่นเดียวกับเด็กพื้นราบ

ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษา นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหการใช้ภาษาในท้องถิ่นเป็นภาษาแม่ โดยเฉพาะเด็กวัยเริ่มเข้าเรียน ดังนั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงเป็นชั้นที่สำคัญ เพราะนักเรียนจะต้องเริ่มเรียนรู้และมีพื้นฐานการเรียนวิชาภาษาไทยตั้งแต่จากง่าย ๆ แล้วยากขึ้นไปตามลำดับ ซึ่งรวมไปถึงทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยอีกด้วย เพราะไม่เช่นนั้นแล้วก็จะมีผลกระทบต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ และการศึกษาคือในระดับสูงขึ้นไปในอนาคต

มีวิธีการสอนภาษาอีกแบบหนึ่งที่ใช้สำหรับเด็กเริ่มเรียน ที่สอดคล้องกับแนวโน้มของการสอนภาษาในปัจจุบัน คือ การสอนโดย วิธีเจียบ ซึ่ง ดร.เคแลบ กาทเนโย (Caleb Gattegno) ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาซึ่งเป็นชาวอเมริกันเชื้อสายอิตาลี เป็นผู้คิดค้นและพัฒนาขึ้น จากประสบการณ์การเรียนภาษาของตนเองและจากการศึกษาการเรียนภาษาแม่ของเด็กที่เริ่มหัดพูด โดยการเริ่มสังเกตการเรียนภาษาแม่ของเด็ก เขาพบว่าเด็กสามารถเรียนภาษาแม่ได้อย่างรวดเร็ว โดยการเรียนด้วยตนเองถ้าเปรียบเทียบแล้วการเรียนภาษาที่สองของนักเรียนที่โตแล้วหรือของผู้ใหญ่นั้น หากได้ยากกว่าการเรียนภาษา

แม่เสียอีก จากการศึกษาการเรียนภาษาของเด็ก พบว่าในการที่จะสอนภาษาให้เด็กนั้น จำเป็นต้องคิดค้นวิธีการสอนและอุปกรณ์การสอนที่มีความหมายต่อผู้เรียนตลอดเวลาว่าการเรียนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อประสบการณ์ที่ได้รับมานั้น เป็นเหตุเป็นผลน่าเชื่อถือ เป็นจริง หรือนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ หรือประสบการณ์นั้นประทับใจ ทำให้จำได้ ระลึกได้ และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ด้วย

ในการที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาหรือทำให้การเรียนภาษาใดที่เป็นภาษาใหม่มีความหมายต่อนักเรียน จำเป็นต้องมีการสอนให้รู้จักระบบเสียงในภาษาใหม่เสียก่อน บางครั้งเสียงบางเสียงในภาษานั้นแตกต่างจากภาษาของเขา และนักเรียนไม่คุ้นเคยกับเสียงเหล่านั้น เราก็อาจจัดหมวดหมู่เสียงประเภทเดียวกันไว้ด้วยกัน และพยายามให้นักเรียนได้เปรียบเทียบกับนักเรียนที่เรียนภาษาแม่ และถ้าเปรียบเทียบกันจริง ๆ แล้วพบว่า ระบบเสียงของแต่ละภาษาไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ส่วนที่ทำให้ระบบเสียงแตกต่างกันมากนั้นเป็นเรื่องของวรรณยุกต์ เสียงสูงต่ำหรือขึ้นลงและการเน้นเสียงของคำในประโยค ดังนั้นในการสอนภาษาใหม่ กาเตนโย เชื่อว่าการเริ่มสอนภาษาต้องเริ่มสอนระบบเสียงของภาษานั้นก่อนในการสอนเสียงในตอนเริ่มต้นระยะแรก เราสอนให้นักเรียนจำได้ ออกเสียงได้ โดยไม่จำเป็นต้องรู้ความหมายของเสียงนั้นก่อน คือ เน้นให้ออกเสียงให้ดีเสียก่อนและหลังจากที่นักเรียนเริ่มออกเสียงได้ดีแล้ว จึงเริ่มสอนการนับตัวเลขและเรื่องอื่นต่อไป

เนื่องจากการสอน โดย วิธีเจียบ มีขั้นตอนการสอนและอุปกรณ์เป็นหลักสำคัญ อันจะช่วยให้การเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาไทยมีประสิทธิภาพมากที่สุด จากการศึกษาหลักการและแนวทางการจัดกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจและมีความต้องการที่จะนำวิธีการสอน โดย วิธีเจียบนี้มาใช้ในการสอนคำศัพท์ภาษาไทย ซึ่งเป็นการสร้างทักษะ ความรู้ในเรื่องหลักเกณฑ์ทางภาษาและการมีพัฒนาการทางภาษาตามสมควรแก่ระดับชั้น

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปขั้นตอนการสอนคำศัพท์ภาษาไทย โดย วิธีเจียบ ซึ่งยึดหลักการสอนของ กาเตนโย และหน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ได้ดังนี้

ขั้นตอนการสอนคำศัพท์ภาษาไทย โดย วิธีเจียบ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามหลักการ
ของ กาเคนโย และหน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย

มีทั้งหมด 6 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น เป็นการปฐมนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมและข้อตกลงในการเรียน
ใช้เฉพาะชั่วโมงแรก ๆ ในการสอน
2. ฝึกฝนเสียง เป็นการสอนออกเสียงและการพูดเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับ
ระบบเสียง เน้นทักษะการฟังและการพูด
3. เพียงประสมคำ เป็นการประสมคำจากการออกเสียงให้นักเรียนอ่าน เน้นทักษะ
การพูดและการอ่าน
4. ทำไมเจียบ เป็นการสอนคำ เสนอความหมาย ความคิดรวบยอด
หลังจากที่ครูพูดเป็นแบบอย่าง ครูจะเจียบประมาณ 3 วินาที ก่อนที่จะให้
นักเรียนพูดซ้ำในสิ่งที่ครูพูดเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างเต็มที่
5. เทียบความรู้ เป็นขั้นฝึกและนำไปใช้ หลังจากครูพูดเป็นแบบอย่าง
เป็นกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด โดยนักเรียนช่วยและแก้ไขข้อผิดพลาดให้กัน
โดยมีครูคอยเฝ้าดูและช่วยเหลืออยู่ข้างนอก เน้นการแสดงความสามารถในการใช้ภาษา
โดยการฝึกพูด
6. ดูความเก่ง เป็นการทบทวนคำ ความเข้าใจความหมาย หลังจากฝึกใช้
ภาษาภายในกลุ่ม และทดสอบความรู้ เน้นทักษะการอ่านและการเขียน

จากรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษา
สำหรับชาวไทยต่างวัฒนธรรม กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
(2531) พบว่า ชาวเขาที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยนั้นมี
ประมาณ 460,328 คน และปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มี

โรงเรียนชาวเขาที่รับผิดชอบ 747 โรงเรียน ใน 17 จังหวัด ดังนั้นถ้าจะคิดเป็นจำนวนนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษาแล้วย่อมมีมาก คงเดือน พันธุนาวิน (2524) กล่าวว่า จากสภาพแวดล้อมทางภาษาของเด็กจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางภาษาและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อพัฒนาการทางภาษานี้ ส่วนมากจะเกี่ยวกับการถ่วงหรือเร่งความสามารถบางชนิดทางภาษาในระดับต่าง ๆ จึงอาจสรุปได้ว่า ภาษาถิ่นหรือภาษาแม่ โดยเฉพาะภาษาของนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษาเป็นปัญหาต่อการเรียนและมีอิทธิพลต่อการสอนวิชาภาษาไทยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยเห็นว่าการสอน โดย วิธีเจียบ เป็นวิธีสอนที่คาดว่าจะสามารถช่วยในการเรียนภาษาที่สองของนักเรียนได้ เพราะมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนตามหลักการสอนภาษาเหมาะสมกับพัฒนาการทางภาษาแก่เด็กเริ่มเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการปูพื้นฐานในการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ มีการฝึกฝนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในลักษณะตามธรรมชาติของภาษา เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จึงเกิดความสนใจที่จะนำการสอน โดย วิธีเจียบ นี้ไปใช้ในการสอนคำศัพท์ภาษาไทยแก่นักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย แก่นักเรียนชาวเขา และส่งเสริมให้เกิดความสนใจในความเป็นพลเมืองไทย และเพื่อนำผลการสอนมาเสนอแนะแก่ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้วิธีเจียบในการสอนคำศัพท์ภาษาไทย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ ของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนคำศัพท์ภาษาไทย โดยวิธีเจียบ

สมมติฐานของการวิจัย

หลักสำคัญของการสอน คือ การที่ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างรวดเร็ว และสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดจนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามจุดประสงค์ของหลักสูตรคืออยู่ในตัวผู้เรียนตลอดไป

ในการสอนภาษาไทยแก่เด็กในระดับประถมศึกษาชั้น เรามักประสบปัญหาในเรื่องเด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาที่เรียน พูด อ่าน หรือเขียนสะกดคำไม่เพียงพอ ใช้ไม่ถูกต้อง ใช้ไม่คล่อง เกิดความลังเลใจ บางครั้งก็ไม่มีใจ การอ่านหนังสือไม่ออก การอ่านคำศัพท์และตีความหมายไม่ได้ ทำให้นักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่อง ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนเรียนวิชาอื่น ๆ ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

จากนโยบายของรัฐบาลในกาที่จะพัฒนาประชากรชาวเขาให้เป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพ โดยเปิดโอกาสให้ชาวเขาส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นจำนวนมาก แสดงว่าชาวเขาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งในอนาคตนักเรียนเหล่านี้ก็คือ พลเมืองไทย การใช้ภาษาไทยก็เป็นการยอมรับว่าชาวเขามีความสำนึกในการเป็นคนไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1968) พบว่า ทักษะคิดและแรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนมาก เขาพบว่า แรงจูงใจที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองของนักเรียนนั้น มี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าไปสู่สังคมของภาษาที่เรียน และแรงจูงใจที่ผู้เรียนภาษาที่สองเรียนไปเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต ในระหว่างแรงจูงใจ 2 ประเภทดังกล่าวนี้ แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้ากับสังคมของเจ้าของภาษานั้น จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความสามารถเกือบเท่าเทียมกับเจ้าของภาษาได้มากกว่าแรงจูงใจที่จะเรียนเพียงเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนหรือการทำงาน

การเพิ่มโอกาสในการฝึกฝนและขยายประสบการณ์ทางภาษาของเด็กให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนชาวเขา ซึ่งใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองนั้น การเลือกใช้วิธีสอนก็เป็นสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหากการใช้ภาษาไทย ในเรื่อง การออกเสียง คำ และความหมายของคำ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความสามารถขั้นพื้นฐานที่ดีในการเรียน การสอนที่มีการฝึกเป็นขั้นตอน

สามารถนำมาใช้ในการสอนคำศัพท์ภาษาไทยแก่นักเรียนชาวเขา โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งถือว่าเป็นชั้นเริ่มเรียน ก็คือ การสอนโดย วิธีเจียบ อันจะช่วยให้นักเรียน เกิดทักษะและเรียนภาษาไทย ได้ด้วยความสนุกสนาน ผิดโดยไม่เกิดความเบื่อหน่าย จนถึงขั้นใช้ภาษาไทย ได้คล่องตัว ใช้เป็นและใช้ได้ถูกต้องด้วย

จากการทดลองสอนภาษาอังกฤษ โดย วิธีเจียบ ในระดับประถมศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งถือว่าเป็นชั้นเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ของ ศรีนทิพย์ โอเจริญ (2523) พบว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการพูด มีคะแนนพัฒนาการสูงที่สุด รองลงมาคือ การเขียน การอ่าน และการฟัง

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า นักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนคำศัพท์ภาษาไทย โดยใช้แผนการสอนวิธีเจียบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ครูสอนโดยใช้แผนการสอนปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534 จากโรงเรียนบ้านแม่ส้านและโรงเรียนบ้านกลาง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยเลือกตามพื้นฐานความรู้ทางภาษาไทยที่ใกล้เคียงกันเป็นคู่ (match by pair) จำนวน 15 คู่ เพื่อแยกเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน และกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน กลุ่มทดลองใช้ตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนบ้านแม่ส้าน และกลุ่มควบคุมใช้ตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนบ้านกลาง

2. ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองสอนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 72 คาบ โดยสอนสัปดาห์ละ 4 ครั้ง ๆ ละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งการเตรียมความพร้อม การจับคู่ตัวอย่างประชากร การสร้างความคุ้นเคย การทดสอบก่อนและหลังการสอนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ตลอดจนการประเมินผลการสอน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งรวมเป็นเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด 8 สัปดาห์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองสอนเป็นคำศัพท์ภาษาไทย จากประมวลคำพื้นฐาน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในคู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ปรับให้สอดคล้องกับบทเรียนเบื้องต้นตามแผนการสอน โดย วิธีเจียบ

4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นนี้ ผู้วิจัยจะนำไปสอนเฉพาะคำศัพท์ภาษาไทย ซึ่งนำมาจากประมวลคำพื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากจำนวนคำทั้งหมด 472 คำ และผู้วิจัยนำมาคัดเลือก โดยจัดเป็นหมวดหมู่ ตามความยากง่ายของสระ พยัญชนะ และลักษณะการใช้คำ แบ่งเป็นแผนภูมิคำจัดแบบคละกันจำนวน 8 แผ่น ๆ ละ 24-25 คำ รวมทั้งหมดจำนวน 195 คำ

5. ตัวแปรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอนตามแผนการสอนวิธีเจียบ และวิธีสอนตามแผนการสอนปกติ

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาไทย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ทฤษฎีและหลักการสอน โดย วิธีเจียบนี้ ถือว่าเป็นวิธีสอนภาษาวิธีหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ตรงกับหลักการและทฤษฎีการสอนภาษาไทยแบบอื่น ๆ

2. ตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม เป็นนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกันและใช้แบบทดสอบเหมือนกัน จึงมีความสามารถพื้นฐานเท่าเทียมกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสอนคำศัพท์ หมายถึง การสอนที่ใช้กิจกรรมหลักในการสอนคำศัพท์ภาษาไทย โดยสร้างรูปแบบในการเรียนจากอุปการณ คือ แผนภูมิเสียง แผนภูมิคำ แห่งไม้สี ไม้ชี้ และรูปภาพเป็นสื่อแทนการพูดของครู โดยครูจะสอนคำและความคิดรวบยอดของคำ ผูกการออกเสียง การประสมคำ การใช้คำ ในรูปโครงสร้างของประโยค ให้นักเรียนใช้ความคิดค้นหา

หลักเกณฑ์ทางภาษาคำด้วยตนเองได้ ซึ่งจะเน้นทักษะของการเรียนภาษา คือ การฟังการพูด การอ่าน และการเขียน

คำศัพท์ภาษาไทย หมายถึง ความคิดรวบยอดของนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของ คำศัพท์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสอนโดยใช้ประมวลคำพื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จาก จำนวนคำทั้งหมด 472 คำ นำมาคัดเลือกและจัดเป็นหมวดหมู่ตามความยากง่ายของสระ พยัญชนะ และลักษณะการใช้ ได้ทั้งหมด จำนวน 195 คำ ได้แก่ คำศัพท์ที่เป็นหลักในการ สร้างประโยค เช่น จำนวน สี คำนาม คำกริยา คำสันธาน และคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการ คำเดินชีวิตประจำวันทั่วไป เช่น คำกล่าวทักทาย ชื่อสัตว์ สิ่งของ ชื่ออวัยวะในร่างกาย ชื่อผลไม้ ชื่อวัน ชื่อเดือน ความสัมพันธ์ในครอบครัว

วิธีเจียบ หมายถึง วิธีการสอนที่กำหนดบทบาทในการพูดของครูให้น้อยลง หลังจากพูดคำศัพท์ให้นักเรียนฟังเพียงครั้งเดียวครูจะเจียบ โดยทอดระยะในการพูดประมาณ 3 วินาทีทุกครั้ง เป็นการให้โอกาสนักเรียนใช้ความคิดก่อนที่จะให้นักเรียนคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งกลุ่มพูดซ้ำคำที่ครูพูด เพื่อสร้างนิสัยการฟังที่ดีให้นักเรียน เน้นการมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญต่อการกระบวนกรเรียนของนักเรียน และความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง

นักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นชาวเขา ของโรงเรียนชาวเขา คือ โรงเรียนบ้านแม่ส้าน และโรงเรียนบ้านกลาง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำปาง ประจำปีการศึกษา 2534

แผนการสอนวิธีเจียบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแผนการสอน โดยใช้เนื้อหาตามประมวลคำศัพท์พื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ ซึ่งยึดขั้นตอนตามหลักการของ กาเตนโย และหน่วยสันติภาพ สหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย มี 6 ชั้น ประกอบด้วย ชั้นเริ่มต้น ฝึกฝนเสียง เพียงประสมคำ ท่าไม้เจียบ เทียบความรู้ และดูความเก่ง

แผนการสอนปกติ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดขึ้นตามคู่มือการสอน ภาษาไทย โดยใช้เนื้อหาตามประมวลคำศัพท์พื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกรม วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความ
หมายของคำศัพท์ ซึ่งได้จากการทำแบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 และฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ.2533 แผนการสอนต่าง ๆ คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
และรวบรวมข้อมูลความรู้ทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การเลือกตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียน
ชายเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านแม่ส้าน
และโรงเรียนบ้านกลาง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดย
เลือกนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยในภาคเรียนที่ 1 ใกล้เคียงกัน
เป็นคู่ (match by pair) จำนวน 15 คู่ เพื่อให้ได้ตัวอย่างประชากรที่มีพื้นความรู้
ไม่แตกต่างกันมากนัก กลุ่มทดลองใช้ตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนบ้านแม่ส้าน กลุ่มควบคุม
ใช้ตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนบ้านกลาง
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอนวิธีเจียบจำนวน
24 แผน แผนการสอนปกติ จำนวน 24 แผน แบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยจำนวน
1 ชุด และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนคำศัพท์ภาษาไทยโดยวิธีเจียบจำนวน 1 ชุด
4. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ
และให้คำแนะนำ ตามความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและสำนวนภาษาให้เหมาะสม ตลอดจน
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
5. นำแบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ จำนวน 50 ข้อ ที่ได้รับการตรวจและ
ให้คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 จำนวน 10 คน เพื่อหาความเที่ยงและความเหมาะสมของสำนวนภาษา
6. ผู้วิจัยทดสอบตัวอย่างประชากรด้วยแบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ จำนวน
50 ข้อ เพื่อทดสอบก่อนเรียน (pre-test) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

7. ทดลองสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการสอนวิธีเจียบและแผนการสอนปกติที่สร้างขึ้น กลุ่มละ 24 แผน โดยใช้เวลาในการทดลองสอนกลุ่มละ 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน ๆ ละ 1 แผน ใช้เวลาในการสอนแผนละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที จำนวน 72 คาบเท่ากัน

8. เมื่อสอนครบตามกำหนดการสอนแล้ว ทดสอบตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มหลังการทดลอง (post-test) อีกครั้งด้วยแบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ชุดเดิม และให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนคำศัพท์ภาษาไทยโดยวิธีเจียบ

9. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

9.1 นำคะแนนของนักเรียนแต่ละกลุ่มในการทดสอบแต่ละครั้งมาหาค่าเฉลี่ยและหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

9.2 หาค่าความแตกต่างของคะแนนเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test)

9.3 หาค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ จากแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนคำศัพท์ภาษาไทยโดยวิธีเจียบ

10. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นการเสนอวิธีการสอนคำศัพท์ภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางการสอนที่เหมาะสมสำหรับครูแต่ละท้องถิ่น ในการนำไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เป็นการสร้างเสริมทักษะในการเรียนคำศัพท์ภาษาไทย เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดียิ่งขึ้น